

11. Spante, M., Hashemi, S. S., Lundin, M., & Algers, A. (2018). Digital competence and digital literacy in higher education research: Systematic review of concept use. *Education and Information Technologies*, 23, 1005–1028 [in English].
12. Svoboda, P. (2024). Digital competencies and artificial intelligence for education: Transformation of the education system. *International Advances in Economic Research*, 30, 227–230. <https://doi.org/10.1007/s11294-024-09896-z> [in English].
13. Tenberga, I., Daniela, L., et al. (2024). Artificial intelligence literacy competencies for teachers. *Sustainability*, 16(23), Article 10386. <https://doi.org/10.3390/su162310386> [in English].

вторське право ©2025 автори, всі права захищено. Автори погоджуються, що ця стаття залишається у відкритому доступі на умовах Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

Отримано редакцією 30.11.2025 р.
Прийнято редакцією 30.12.2025 р.
Опубліковано 30.12.2025 р.

УДК 37.016:811.112.2'243:305

DOI: 10.31376/2410-0897-2025-3-59-109-117

ГЕНДЕРНА ЛЕКСИКА НІМЕЦЬКОЇ МОВИ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ОСВІТНЬО-МЕТОДИЧНИЙ КОНТЕКСТ

Мілютіна Ольга Костянтинівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов та методики викладання

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

e-mail: miliutina@gnpu.edu.ua

ORCID ID: 0000-0002-8973-8778

Федченко Катерина Сергіївна

асистент кафедри іноземних мов та методики викладання

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

e-mail: fedchenko@gnpu.edu.ua

ORCID ID: 0009-0004-3311-663X

У статті досліджено теоретичні засади та освітньо-методичний контекст функціонування гендерної лексики в сучасному німецькомовному просторі. Здійснено комплексний теоретичний аналіз поняття «гендер» та засад формування гендерної лексики як особливого лінгвістичного явища. Констатовано міждисциплінарний характер дослідження гендеру, що охоплює філософські, соціологічні, психологічні, освітні, культурологічні та мовознавчі підходи. З'ясовано, що гендерна лексика формується під впливом культурних, соціальних, історичних і психологічних чинників та впливає на формування колективної мовної свідомості. Аналіз сучасних тенденцій щодо гендерно маркованої та нейтральної лексики в німецькому мовленні засвідчує глибоку трансформацію мовних норм під впливом соціальних запитів на інклюзивність та рівність. Аналіз гендерної лексики в німецькій мові охоплює широкий спектр підходів – від феміністичної критики до постструктуралістських та корпусних методів. Кожен з них надає унікальні інструменти для розуміння того, як мова відображає гендерні відносини в суспільстві та формує нові шляхи до комунікації в умовах демократичного й плюралістичного суспільства.

Ключові слова: *гендер, гендерна лексика, комунікація, німецька мова, методика викладання іноземних мов.*

Постановка проблеми. Кожна мова по-своєму відображає уявлення про роль чоловіка і жінки в суспільстві, тому знання мовних засобів вираження гендеру є важливим у контексті спілкування, культурної взаємодії та формування інклюзивного мовлення. В епоху цифровізації і глобалізації лексика, що стосується гендеру, набуває особливого значення, адже вона не лише відображає зміни в суспільстві, а і впливає на формування нових уявлень про ідентичність і рівноправність.

У сучасному мовознавстві спостерігається посилений інтерес до гендерної тематики, що зумовлено прагненням до рівності та інклюзії. Одним із ключових аспектів цього дослідницького напрямку є аналіз лексичних засобів вираження гендеру, які формують мовну картину світу та закладають основи соціального сприйняття статевих ролей. У німецькомовному середовищі останніми десятиліттями активно обговорюється використання фемінітивів, гендерно нейтральних форм і новітніх мовних конструкцій, таких як гендергеп (Gendergap) чи зірочка (Gendersternchen) та інші. Ці мовні явища є відображенням не лише лінгвістичної еволюції, а й глибших змін у суспільній свідомості, що пов'язані з важливою роллю освіти у формуванні толерантного й інклюзивного мовлення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз науково-методичних джерел засвідчує посилену увагу сучасної лінгвістичної науки до вивчення гендерної проблематики в мовленні, комунікації та дискурсі. Питання термінологічного апарату, концептуальних засад і методологічного забезпечення дослідження гендерної лінгвістики розкриті в працях Г. Тихоновської, Л. Шевченко, Т. Космеди, О. Чуешкової, А. Гарбар, Ю. Андрійченко, Т. Пономаренко, Р. Вавренюк, Л. Курченко, Ю. Маслової та ін. Особливу увагу науковці приділяють становленню терміносистеми гендерної лінгвістики, аналізу взаємозв'язку понять «гендер» і «стать», а також особливостям їхньої реалізації в різних мовах і культурах. На міжнародному

рівні значний внесок у розвиток гендерної лінгвістики зробили роботи таких науковців, як J. Butler, J. Scott, R. Wodak, J. Baxter, D. Tannen, P. Baker, H. Motschenbacher, J. Holmes, P. Trudgill, L. Pusch, G. Mautner та інші. Вони досліджують роль мови в конструюванні гендерної ідентичності, вплив дискурсивних практик на формування соціальних ролей, а також лінгвістичні прояви стереотипів і дискримінації в мовленні.

Актуальним напрямом досліджень є також аналіз гендерних відмінностей у використанні мовних засобів у публічному дискурсі (E. Rabinovich, H. Gonen, Md Z. Hossain, A. Samin), питання гендерної асиметрії в фразеології (М. Лозицька, О. Zubach), використання нейтрально забарвленої лексики в німецькій мові (О. Подвойська, Д. Ткаченко), а також соціолінгвістичних чинників (C. Müller-Spitzer, S. Ochs). У працях українських і зарубіжних науковців також простежується увага до гендерно маркованих одиниць (А. Цісар, А. Козак, Т. Книш), що є важливою складовою сучасної освітньої та міжкультурної комунікації.

Огляд наукових джерел підтверджує різнобічність та міждисциплінарність підходів до вивчення гендерної проблематики в лінгвістиці, що зумовлює актуальність подальших теоретичних та прикладних розвідок у цьому напрямі. Саме тому **метою дослідження** є аналіз теоретичних засад та освітньо-методичного контексту гендерної лексики в німецькому мовленні.

Вклад основного матеріалу. У сучасному постіндустріальному суспільстві відбуваються глибокі зміни, зумовлені глобалізацією, всеохопною інформатизацією та діджиталізацією, зростанням індивідуалізму й прагненням до соціального самовираження, швидким розвитком науки та пришвидшенням темпів суспільного життя. Усе це спричиняє зміну як наукових, так і суспільних уявлень.

У таких умовах наукові дослідження охоплюють дедалі ширше коло важливих і актуальних тем. Однією з них є питання гендерної ідентичності та особливостей гендерної комунікації. Однак непростим питанням є й сутність поняття «гендер», його розмежування з поняттям «стать» та виокремлення гендерних досліджень.

Великий тлумачний словник сучасної української мови [7] трактує гендер як: 1. Відмінність між чоловіками і жінками за анатомічними ознаками; 2. Соціальний розподіл, який часто базується на статевих відмінностях, але не обов'язково збігається з ними. На нашу думку, така дефініція відображає як біологічний, так і соціальний аспекти поняття. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбі із цими явищами [6; 9] визначає гендер як «*соціально закріплені ролі, поведінка, діяльність і характерні ознаки, які певне суспільство вважає належними для жінок та чоловіків*». Таке визначення використовується в міжнародних правових документах для формування гендерної політики.

Батлер Дж. (Judith Butler) [28] зазначає, що гендер – це не те, чим ми є, а те, що ми робимо; це повторювана дія, яка створює ілюзію стабільної ідентичності. Цей підхід підкреслює, що гендерні ролі формуються через соціальні практики, а не є вродженими характеристиками. Гіденс Е. (Anthony Giddens) [8] вважає, що «стать» стосується біологічних відмінностей між чоловіками та жінками, тоді як «гендер» – це психологічні, соціальні та культурні відмінності. Таким чином, дослідник підкреслює, що багато відмінностей між чоловіками та жінками мають соціальне, а не біологічне походження.

Гільдемайстер Р. (Regine Gildemeister) [2] зазначає, що гендер – результат соціальних взаємодій, де індивіди «виконують» гендер через поведінку та дії, що відповідають соціальним очікуванням. Вона підкреслює, що гендер є процесом, який постійно відтворюється в повсякденному житті. Гендер має поведінковий характер, що відповідає соціальним очікуванням. Дослідник Столлер Р. (Robert Stoller) [2] вважає, що гендер описує психологічні та соціальні аспекти чоловічої та жіночої поведінки, які не обов'язково пов'язані з біологічною статтю. Його визначення стало основою для подальших гендерних досліджень.

Можемо підсумувати, що представлені вище визначення відображають різноманітні підходи до розуміння гендеру в науковому та соціальному контекстах. Узагальнивши підходи сучасних науковців до трактування терміна «гендер», можна запропонувати таке визначення лінгвістичного поняття, що гендер – це соціолінгвістична категорія, яка, на відміну від біологічної статі, відображає систему соціально обумовлених ролевих ідентичностей. Ці ідентичності можуть як збігатися з традиційними уявленнями про чоловічі та жіночі ролі, так і суперечити їм. Хоча гендер як поняття не належить до суто лінгвістичних категорій (за винятком досліджень у соціолінгвістиці та частково психолінгвістиці), аналіз мовної структури дає змогу виявити, яке місце посідає гендер у конкретній культурі. Через мову можна простежити, які соціальні ролі та моделі поведінки приписуються чоловікам і жінкам, як змінюються уявлення про маскуліність і фемініність з часом, які мовностильові характеристики переважають у жіночій або чоловічій комунікації [17]. Також мова дозволяє побачити, як у різних культурах формується уявлення про мужність і жіночність, яким чином гендерна ідентичність впливає на мовне засвоєння, і в яких тематичних сферах мовної картини світу вона виявляється.

Український дослідник А. Гарбар зазначає, що гендерна лінгвістика дає можливість глибше зрозуміти зміст поняття «гендер» через аналіз мови як багатогранної та складної системи. Актуальні наукові підходи в цій галузі зосереджуються на вивченні особливостей мовленнєвої та комунікативної поведінки

чоловіків і жінок [4]. Нині гендерну лінгвістику розглядають як «самостійний напрям мовознавства, що впорядковує, систематизує й намічає перспективи розвитку цієї галузі знань» [10], однак термінологічна система, що обслуговує цю галузь, досі залишається неузгодженою: навіть у самій назві спостерігається варіативність, адже в науковому обігу паралельно використовуються такі синонімічні назви, як гендерна лінгвістика, лінгвістична гендерологія, лінгвогендерологія, лінгвістична гендеристика, лінгвістична гендергетика тощо [21].

Поняття гендеру розглядається крізь мовний аспект не тільки в гендерній лінгвістиці, а й у багатьох інших наукових галузях, зокрема в соціолінгвістиці, психолінгвістиці, семіотиці, прагматиці, лінгвокультурології тощо. Зокрема, **соціолінгвістика** аналізує особливості функціонування мови в соціальних групах, виокремлених за професією, статтю, віком, типом середовища проживання тощо. **Психолінгвістика** вивчає відмінності в мовленнєвому розвитку чоловіків і жінок, зокрема особливості їхніх асоціативних рядів і сприйняття. **Ідентифікаційна діагностика** спрямована на аналіз усних і письмових висловлювань анонімних авторів для визначення особистісних характеристик, включно зі статтю. Водночас **лінгвокультурологічні та міжкультурні дослідження** акцентують увагу на тому, як у різних мовах і культурах конструюється уявлення про гендер, виявляючи як спільні риси, так і відмінності культурного характеру тощо [21].

Можемо стверджувати, що центральне місце в гендерних дослідженнях займає аналіз відмінностей і спільних рис у соціальній поведінці людей різної статі. Гендерний аналіз охоплює як чоловіків, так і жінок, досліджує їхні взаємини, вплив одне на одного, а також взаємозв'язки з різними рівнями соціальних систем. Основну увагу приділяють соціальним, психологічним й економічним чинникам, що визначають характер цих взаємовідносин [5].

Проблематику гендерної комунікації можна досліджувати у двох основних напрямках: по-перше, як процес взаємодії та спілкування між представниками різних статей, а по-друге – як використання гендерно маркованої лексики, що є характерною рисою не лише української, німецької та англійської, але й більшості європейських мов [15].

Гендерна лінгвістика – один із напрямів, що розвинувся в межах міждисциплінарної парадигми гендерних досліджень, що впорядковує, систематизує й намічає перспективи розвитку цієї галузі знань, адже сьогодні ні в кого вже не викликає сумніву щодо існування суттєвих відмінностей між чоловіками й жінками, що мають багатоаспектну природу й рефлексії в їхню комунікативну діяльність: фактор статі, безсумнівно, біологічно, психологічно, соціально й культурно впливає на когнітивну сферу, поведінку, сприйняття й використання мови, мовну спроможність особистості, її мовну свідомість та мовну й комунікативну компетенцію [10]. Однак, досі існують деякі питання, адже в науковому середовищі відсутній консенсус щодо усталених назв ключових понять цієї галузі, як і щодо їх точних визначень. Уживана термінологія є багатоваріантною й поки що не кодифікована – спеціалізований термінологічний словник із гендерної лінгвістики досі не укладено. Очевидно, що така ситуація зумовлена процесом становлення й розвитку цієї наукової галузі [22].

Центральним поняттям гендерної лінгвістики є дефініція «гендерна лексика». *Гендерну лексику* визначають як сукупність мовних одиниць (слів, фразеологізмів, мовних конструкцій), які прямо або опосередковано виражають, позначають або натякають на гендерну приналежність, соціальні ролі, стереотипи, характеристики або відмінності між чоловіками й жінками, а також іншими гендерними ідентичностями [18]. Представлене формулювання відображає узагальнення наукових підходів, викладених у науковій літературі, зокрема в дослідженнях, присвячених гендерній лінгвістиці.

Так, автори колективної монографії «Гендерна лінгвістика в Україні: історія, теоретичні засади, дискурсивна практика» [10] наголошують, що гендерна лексика охоплює мовні засоби, які передають саме соціальні, а не біологічні відмінності між чоловічими та жіночими ролями в суспільстві. Саме тому, гендерна лексика посідає важливе місце в наукових дослідженнях, адже вона не лише відображає вже усталені уявлення про гендерні ролі, поведінкові моделі та стереотипи в конкретному суспільстві, але й активно бере участь у їх формуванні та трансформації.

Сучасні лінгвісти зазначають, що мова більше не формує однозначного сприйняття людей, але вона впливає на структуру соціальних відносин, посилюючи або послаблюючи певні погляди на світ. На їхню думку, використання гендерно чутливої мови є ефективним засобом сприяти гендерній рівності, адже вона забезпечує однакове звернення до всіх людей незалежно від їхньої гендерної ідентичності [14]. Така мова допомагає боротися зі стереотипами, дискримінацією та упередженнями, а також сприяє подоланню традиційних гендерних норм і рольового мислення.

Зауважимо, що аналіз гендерної лексики в німецькій мові є багатогранною галуззю лінгвістики, що охоплює різноманітні теоретичні та методологічні підходи. Гендерні дослідження в лінгвістиці охоплюють низку напрямів, проте їх класифікація є умовною через спільний об'єкт – взаємодію мови й статі. Основна

мета таких підходів полягає в аналізі мовних засобів репрезентації чоловічого та жіночого гендеру, виявленні оцінних характеристик і визначенні семантичних сфер їхнього функціонування [13].

Особливістю гендерних досліджень є те, що вони базуються на міждисциплінарному підході. Це проявляється як у вивченні конкретних питань, так і в обґрунтуванні наявної гендерної нерівності в різних аспектах суспільного життя. Нині такі дослідження активно проводяться в різних науках – зокрема в економіці, політології, демографії, історії, соціології, психології, антропології, етнографії, культурології, філології та соціолінгвістиці. Саме філософи одними з перших запропонували систематизувати статево-рольові стереотипи, що ще раз підкреслює міждисциплінарний характер гендерної проблематики [4].

Загалом дослідники виокремлюють дві групи проблем у сучасних гендерних лінгвістичних дослідженнях:

1. **Мова як відображення статевої приналежності.** Цей підхід спрямований на вивчення того, як у мові репрезентуються люди різної статі. Аналіз охоплює, зокрема, номінативну систему, лексику, синтаксис, граматичний рід тощо. Дослідників цікавить, які мовні засоби передають гендерні ролі, які оцінки приписуються чоловікам і жінкам, а також у яких семантичних сферах ці особливості найбільш яскраво проявляються.

2. **Гендерна специфіка мовної та комунікативної поведінки.** У межах цього напряму увага зосереджується на характерних мовних стратегіях і тактиках, притаманних представникам різних статей. Аналізуються відбір лексичних одиниць, синтаксичних структур, особливості побудови висловлювань, способи досягнення комунікативної мети, а також переваги, які демонструють чоловіки й жінки в мовленнєвій взаємодії [13].

Варто зауважити, що в дослідженні взаємодії мови та гендеру, а також особливостей вербальної поведінки чоловіків і жінок, виділяють три основні підходи, а саме **гендерний, поведінковий та комунікативний підходи**. Розглянемо їх детальніше.

Гендерний підхід, що фокусується на соціальній природі мови, яку використовують чоловіки та жінки, та аналізує, як семантичні відмінності в їхній мові пов'язані з розподілом соціальної влади. Мова при цьому розглядається як похідна від основної, яка змінюється залежно від соціального статусу комунікативних партнерів. Основою цього підходу є концепція влади М. Фуко та гендерна соціологія І. Гоффмана. **Поведінковий підхід** зводить поняття «жіночої» та «чоловічої» мов до аналізу особливостей мовної поведінки. Основна увага приділяється статистичним характеристикам, які визначають середні параметри мовної поведінки, що використовуються для побудови психолінгвістичних теорій. Вони відображають реальні зв'язки між лексичними одиницями в пам'яті людини. **Когнітивний підхід** підхід досліджує когнітивні аспекти гендерних мовних відмінностей. Він не лише аналізує частотність цих відмінностей, але й прагне пояснити явища, які не вписуються в стандартні моделі, тобто ті, що виходять за межі загальноприйнятих норм [19].

Дослідниця А. Кириліна відокремлює шість основних напрямів, які можуть бути диференційовані як концептуально, так і з погляду методології та характеру матеріалу, що досліджується: *соціолінгвістичні гендерні дослідження; феміністська лінгвістика; дослідження мовної поведінки обох статей; дослідження маскулінності; психолінгвістичні дослідження; кроскультурні, лінгвокультурологічні дослідження.*

Однак деякі дослідники вважають, що вищезазначена класифікація є умовною: усі шість напрямів мають багато спільного між собою, оскільки вони характеризуються спільною проблематикою й об'єктом дослідження [1].

Загалом аналіз гендерної лексики в німецькій мові охоплює широкий спектр підходів – від феміністичної критики до постструктуралістських та корпусних методів. Кожен з них надає унікальні інструменти для розуміння того, як мова відображає та формує гендерні відносини в суспільстві. Розглянемо детальніше.

Феміністична лінгвістика виникла в Німеччині в 1970-х роках як реакція на невидимість жінок у мові. Дослідники цієї галузі, зокрема Сента Трьомель-Пльоц (Senta Trömel-Plötz) та Луїзе Ф. Пуш (Luise F. Pusch), стверджували, що німецька мова є «мовою чоловіків» і сприяє маргіналізації жінок [29]. Основні засади феміністичної лінгвістики:

- критика генеричного маскулінуму (використання чоловічих форм для позначення змішаних або невизначених груп вважається дискримінаційним);
- просування інклюзивних форм (наприклад, Lehrerinnen*, Lehrende тощо);
- розробка рекомендацій щодо уникнення сексистського мовлення (у 1980 році були опубліковані «Рекомендації щодо уникнення сексистського мовлення», які стали основою для подальших змін у мовній політиці) [29].

Іншим актуальним підходом є **критичний дискурс-аналіз** (CDA-Critical Discourse Analysis). Він вивчає, як мова відтворює владні стосунки, зокрема гендерні. Наприклад, аналіз німецьких фразеологізмів

засвідчив, що вирази з жіночими компонентами часто мають негативні конотації, на відміну від чоловічих [12]. Він поєднує методи лінгвістики, соціології, філософії та культурології для виявлення того, як мова відтворює та зміцнює соціальні нерівності, зокрема гендерну ієрархію [33]. Основні принципи CDA:

- мова – це соціальна практика, що не лише відображає, але й формує соціальні структури;
- дискурс є інструментом влади та ідеології – через мову конструюються гендерні ролі, статуси та очікування;
- мета CDA – критичне розкриття нерівностей, прихованих у повсякденному мовленні, медіа, політиці, освіті тощо [33].

Перевагами CDA для гендерного аналізу є те, що такий підхід враховує контекст (соціальний, політичний, історичний), дає змогу викрити ідеології, що приховані в мові та поєднує якісний аналіз із лінгвістичною точністю.

Постструктуралістський дискурс-аналіз (FPDA – Feminist Poststructuralist Discourse Analysis) аналізує, як мовлення створює гендерні ідентичності. Він враховує контекст, владу та міжсекційність соціальних ознак. FPDA застосовується до аналізу німецькомовних текстів для виявлення позицій суб'єкта [27].

Основні ідеї FPDA:

- *Ідентичність багатогранна та нестабільна*

Люди не мають «фіксованої» гендерної ідентичності – вони постійно переміщуються між різними «суб'єктними позиціями», які пропонуються дискурсом.

- *Дискурс як механізм влади*

Мовлення не є нейтральним – воно несе ідеологію, що регламентує, як жінки і чоловіки мають «право» говорити та бути почутими.

- *Множинність дискурсів*

Людина одночасно перебуває під впливом кількох (часто суперечливих) дискурсів – наприклад, традиційного, патріархального й емансипаційного [26].

Корпусний аналіз дискурсу (CADS – Corpus-Assisted Discourse Studies) поєднує кількісну обробку корпусу (словники, частотні списки) з якісним аналізом [25]. Такий підхід дозволяє виявити патерни вживання гендерно маркованої лексики в медіа або політичних текстах.

Основні риси CADS:

1. **Поєднання кількісного і якісного аналізу** (частотність, колокації, кластеризація слів – це кількісні індикатори, які потім аналізуються з урахуванням соціального контексту).

2. **Пошук ідеологій у великих текстових масивах** (CADS дозволяє побачити, як гендерна ідеологія відтворюється в медіа, політичних дебатах, соціальних мережах тощо).

3. **Об'єктивна перевірка гіпотез** (на відміну від виключно якісних методів, CADS дає можливість перевірити інтуїції дослідника на репрезентативному корпусі) [24; 30].

Один із класичних підходів до вивчення мовних проявів гендеру є **структурна гендерна лінгвістика**, яка фокусується на граматичних категоріях, зокрема на розрізненні Genus і Sexus. Зокрема, дослідження засвідчили, що навіть у німецькому мультиетнолекті (наприклад, серед молоді з міграційним походженням у Берліні) граматичний рід залишається стабільним [23]. Серед переваг зазначеного підходу можна назвати чітку систематизацію мовних форм, можливість описати граматичні норми, а також він є простим для лінгвістичного аналізу. Недоліками є те, що він ігнорує соціокультурний контекст, не враховує динаміку гендерної ідентичності та не охоплює прагматику, дискурс і владу [31].

Питання гендерної репрезентації в мові стало важливим об'єктом аналізу в сучасній лінгвістиці, зокрема в дослідженнях німецькомовного простору.

З точки зору граматичної функції гендер у німецькій мові є важливим у мовній системі, визначаючи рід іменників (поділ на чоловічий, жіночий або середній рід) та форми узгодження артиклів, прикметників, числівників і займенників. Окрім того, граматичний рід використовується для утворення слів із суфіксами, які вказують на стать (*der Lehrer – die Lehrerin*) [16]. Іменники з суфіксом *-in* на позначення жіночого роду утворюються виключно від іменників чоловічого роду. Наприклад: *Gemahl (чоловік) → Gemahlin (дружина)* [19].

Унаслідок об'єднання суб'єктів вибору професії обох статей одним мовним знаком, насамперед у множині, набувають поширення також такі особливі орфографічні форми, як *Student/in, Student/innen* чи *StudentInnen*. Паралельно з цим поширюються субстантивовані дісприкметники, такі як *Berufswählende/r, Berufsinteressierte/r, Lernende/r*, які зменшують акцент на гендерній приналежності [20]. Саме тому, гендер відіграє важливу роль, адже забезпечує узгодженість між словами, впливає на їх форми та визначає структуру.

Дослідження психолінгвістів показують, що граматичний рід у німецькій мові може бути представлений у ментальному лексиконі як набір бінарних морфологічних ознак. Наприклад, чоловічий рід

може бути позначений як [+m, -f], жіночий як [-m, +f], а середній як [-m, -f]. Таке представлення дозволяє пояснити деякі особливості обробки мовної інформації та узгодження між словами [32].

У сучасній германістиці активно обговорюється питання невідповідності між граматичним родом та соціальним гендером [11]. Зокрема, використання узагальнювального чоловічого роду для позначення осіб обох статей (наприклад, «die Studenten» для студентів незалежно від статі) викликає дискусії щодо гендерної інклюзивності мови [3]. Деякі дослідники пропонують альтернативні форми, такі як «Studierende» або використання фемінітивів, щоб уникнути гендерної упередженості.

Висновки. Отже, питання гендеру в мовознавстві тісно взаємопов'язане з суспільно-політичними трансформаційними процесами. Через мовні засоби (слова, фразеологізми, стилістичні маркери) закріплюються або, навпаки, підважуються соціальні норми, пов'язані з чоловічими та жіночими образами, а також з іншими гендерними ідентичностями. Вивчення гендерної лексики дозволяє глибше зрозуміти не лише мовну систему, а й культурно-соціальні процеси, що в ній відображаються. Аналіз гендерної лексики відображає еволюцію мовознавчих підходів. Кожен підхід може надати інструменти для критичного осмислення мови як інструменту влади, репрезентації та соціальних змін.

Перспективами подальших досліджень може бути дослідження гендерних аспектів у німецькій мові, які охоплюють такі основні напрями: використання родів, а саме дослідження, як чоловічий і жіночий рід впливають на побудову речень та структуру мовлення; різниця в комунікативній поведінці через аналіз відмінностей у мовленнєвій поведінці чоловіків і жінок, включаючи вибір слів, інтонацію та стилі спілкування; стандартизація мови з метою вивчення, як стандарти мовлення можуть відрізнитися для чоловіків і жінок.

Список використаної літератури

1. Андрійченко Ю. В. Особливості виникнення гендерних досліджень у лінгвістиці на сучасному етапі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2020. Вип. 44. С. 92–95. DOI: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2020.44.21>
2. Вавренюк Р. Генезис термінів та понять «стать», «sex» і «гендер» та їх співвідношення. *Сучасні педагогічні і освітні системи XXI століття* : матеріали VI Міжнародної наук.-практ. конф. (30–31 жовтня 2008 р.). Кіровоград : Кіровоградський інститут розвитку людини «Україна», 2008. С. 39–46.
3. Гайдаєнко О. О. Історія та місце фемінітиву в німецькій та українській мовах. *Альянс наук* : матеріали Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. 2016. URL: <http://www.confcontact.com/2016-alyans-nauk/gaydaenko.htm> (дата звернення: 18.06.2025).
4. Гарбар А. І. Гендерна лінгвістика: передумови становлення і розвиток. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2021. № 52, Т. 1. URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v52/part_1/8.pdf (дата звернення: 20.07.2025).
5. Гендер у психологічних та соціологічних дослідженнях : навч. посіб. / Л. О. Шевченко, Ю. В. Кобікова, І. В. Ламаш та ін. Київ, 2015. 148 с.
6. Гендер. *Gendergid*. URL: <https://gendergid.org.ua/osnovni-terminy/> (дата звернення: 12.06.2025).
7. Гендер. *Великий тлумачний словник сучасної української мови*. URL: <https://1531.slovaronline.com/30666-гендер> (дата звернення: 03.03.2025).
8. Гіденс Е. Соціологія. Київ : Основи, 1999. 726 с.
9. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція). Стамбул, 2011. URL: <https://rm.coe.int/168046253e> (дата звернення: 12.07.2025).
10. Космеда Т. А., Карпенко Н. А., Осіпова Т. Ф., Саліонович Л. М., Халіман О. В. Гендерна лінгвістика в Україні: історія, теоретичні засади, дискурсивна практика : колективна монографія / за наук. ред. проф. Т. А. Космеди. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди; Дрогобич : Коло, 2014. 472 с. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/910a45f4-8ddd-4cea-bfa3-3e5e212e5aa5/content> (дата звернення: 20.06.2025).
11. Курченко Л. М. Невідповідність граматичної категорії роду і соціальної категорії гендеру: підходи сучасної германістики. *Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасних університетів* : зб. матеріалів VI Міжнародної наук. конф. III Міжнародного наук. конгресу Society of Ambient Intelligence 2020, м. Київ (2–10 квіт. 2020 р.). Київ : КНЕУ, 2020. С. 33–37. URL: <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/33682> (дата звернення: 15.07.2025).
12. Лозицька М., Zubach O. Gender asymmetry in German phraseology: Linguistic, cultural and psycholinguistic perspectives. *East European Journal of Psycholinguistics*. 2023. Vol. 10(2). P. 73–90. DOI: <https://doi.org/10.29038/ejpl.2023.10.2.loz>.
13. Маслова Ю. П. Особливості розвитку гендерних лінгвістичних досліджень в Україні й закордоном. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна*. 2015. Вип. 57. С. 100–105. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/5536/> (дата звернення: 05.08.2025).
14. Петрова К. О. Особливості прояву гендерних відмінностей у німецькій мові : кваліфікаційна робота магістра : 035. Запоріжжя : ЗНУ, 2021. 72 с.
15. Пономаренко Т. О., Василенко В. А. Гендерна комунікація в епоху глобалізації. *Modern trends in the development of science and information technologies* : The 3rd International scientific and practical conference (September 17–20, 2024). Sofia, Bulgaria. International Science Group. 2024. С. 190–193. URL:

<https://books.google.com.ua/books?id=PrAIEQAAQBAJ&pg=PA190&ots=1TBa86PtFk&lr&hl=uk&pg=PA189#v=onepage&q&f=false> (дата звернення: 25.06.2025).

16. Практична граматики німецької мови : посіб. для здобувачів вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література) / укл. К. Федченко, Л. Ємельяненко, В. Бутова. Глухів, 2024. 131 с. URL: <http://46.201.250.252/handle/123456789/2832> (дата звернення: 02.06.2025).

17. Тихоновська Г. С. Визначення поняття «гендер» та гендерні дослідження у сучасній лінгвістиці. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2012. Вип. 66. С. 231–234. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/9351> (дата звернення: 20.07.2025).

18. Українська термінологія гендерної лінгвістики : Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт з галузей знань і спеціальностей у 2018/2019 навчальному році : Українська мова, література (з методикою їх викладання). 2018. URL: <https://ff.udpu.edu.ua/wp-content/uploads/Термінологія-1.pdf> (дата звернення: 11.08.2025).

19. Фоміна Г., Боднарчук Т. Дослідження проблем гендеру у сучасній лінгвістиці. *Science progress in European countries: new concepts and modern solutions* : Papers of the 5th International Scientific Conference. February 28, 2019. Stuttgart, Germany. P. 214–222.

20. Цісар А. Засоби номінації суб'єкта вибору професії в німецькій мові. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія : Філологічні науки. Мовознавство*. Луцьк, 2013. № 17. С. 118–122.

21. Чуєшкова О. Становлення терміносистеми гендерної лінгвістики. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Проблеми української термінології*. 2016. № 842. С. 161–164. URL: <https://science.lpnu.ua/uk/terminologiya/vsi-vypusky/visnyk-no-842-2016/stanovlennya-terminosystemy-gendernoyi-lingvistyky> (дата звернення: 27.02.2025).

22. Чуєшкова О. Термінологія гендерної лінгвістики як система. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Проблеми української термінології*. 2018. № 890. С. 81–84. <https://science.lpnu.ua/uk/terminologiya/vsi-vypusky/visnyk-no-890-2018/terminologiya-gendernoyi-lingvistyky-yak-systema> (дата звернення: 27.07.2025).

23. Auer P., Siegel V. Grammatical gender in the german multiethnolect. *Journal of Germanic Linguistics*. Cambridge University Press, 2021. Vol. 33(1). P. 5–29. DOI: <https://doi.org/10.1017/S1470542720000082>

24. Baker P., Gabrielatos C., KhosraviNik M., Krzyżanowski M., McEnery T., Wodak R. A useful methodological synergy? Combining critical discourse analysis and corpus linguistics to examine discourses of refugees and asylum seekers in the UK press. *Discourse & Society*. 2008. Vol. 19(3). P. 273–306. DOI: <https://doi.org/10.1177/0957926508088962>.

25. Baker P. Using corpora in discourse analysis. Continuum, 2006. 198 p.

26. Baxter J. Positioning gender in discourse: a feminist methodology. Palgrave Macmillan, 2003. 215 p.

27. Baxter J. Post-structuralist analysis of classroom discourse. *Encyclopaedia of Language and Education: Discourse and Education*. 2008. Vol 3. New York: Springer. P. 69–80. DOI: https://doi.org/10.1007/978-0-387-30424-3_62.

28. Butler J. Gender theorist Judith Butler: what are they frightened of exactly? *Financial Times*. 2024. URL: <https://www.ft.com/content/cfe35ca1-9dbd-4a83-a3a9-372967ab5fac> (дата звернення: 05.09.2025).

29. Feminist linguistics and gender neutral language in Germany. *FrauenMediaTurm – feminist archive and library*. URL: <https://en.frauenmediaturm.de/feminism-germany-second-wave/gender-neutral-german/> (дата звернення: 19.07.2025).

30. Mautner G. Mining large corpora for social meanings. *Discourse & Society*. 2007. Vol. 18(2). P. 145–164.

31. Motschenbacher H. Language, gender and sexual Identity: poststructuralist perspectives. John Benjamins, 2010. 209 p.

32. Seyboth M., Domahs F. Why do He and She disagree: the role of binary morphological features in grammatical gender agreement in German. *Journal of Psycholinguistic Research*. 2023. Vol. 52. P. 923–955. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10936-022-09926-z>.

33. Wodak R. Gender and Discourse. SAGE Publications, 1997. DOI: <https://doi.org/10.4135/9781446250204.n1>.

GENDER VOCABULARY OF THE GERMAN LANGUAGE: THEORETICAL FOUNDATIONS AND EDUCATIONAL AND METHODOLOGICAL CONTEXT

Miliutina Olha

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of Foreign Language and Teaching Methods Chair
Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University

Fedchenko Kateryna

Lecturer of Foreign Language and Teaching Methods Chair
Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University

Introduction. In contemporary scientific discourse, gender issues are receiving increasing attention, driven by society's desire for equality and inclusion. One of the leading directions of such research is the study of lexical means of expressing gender, shaping the linguistic picture of the world, and influencing the perception of gender roles in society. In German, the use of feminine forms, gender-neutral forms, and new linguistic constructions, such as *Gendergap* or *Gendersternchen*, has been actively discussed over the past few decades. These phenomena reflect not only linguistic evolution but also deeper transformations in social consciousness, where education plays a key role in shaping tolerant and inclusive communication.

Purpose. The study focuses on analysing the theoretical foundations and educational and methodological context of gender vocabulary in the German language.

Methods. In the course of the study, the authors applied theoretical and cognitive methods such as analysis,

synthesis, comparison, systematisation, and generalisation of studies by Ukrainian and foreign scholars exploring gender vocabulary of the German language.

Results. *The article examines the theoretical foundations and contemporary approaches to the functioning of gender vocabulary in the modern German language context. It presents a comprehensive theoretical analysis of the concept of 'gender' and the principles of forming gender vocabulary as a special linguistic phenomenon. The interdisciplinary nature of gender studies has been established, covering philosophical, sociological, psychological, educational, cultural, and linguistic approaches. Therefore, language is not only a way of communication but also an active factor influencing social relations. The use or avoidance of certain linguistic means can intensify or eliminate gender stereotypes, promoting or hindering gender equality. At the same time, it has been established that gender linguistics is undergoing a period of active development.*

A comprehensive review of scientific sources confirms the diversity and interdisciplinary nature of approaches to the study of gender issues in linguistics, determining the relevance of theoretical and applied studies in this area. The article proves that the analysis of the gender vocabulary in the German language covers a wide range of approaches, from feminist criticism to poststructuralist and corpus methods. Each of them provides unique tools for understanding how language reflects and forms gender relations in society.

Originality. *The originality of the article lies in a comprehensive analysis of the gender vocabulary of the German language, combining linguistic theory with an educational and methodological perspective. The study highlights the role of gender-sensitive vocabulary in promoting inclusive communication and outlines ways to integrate it into the process of teaching German as a foreign language.*

Conclusion. *Thus, based on an analysis of current trends of using gender and gender-neutral vocabulary in the German language, a profound transformation of linguistic norms is evident, influenced by social requests for inclusivity and equality. The introduction of dual forms, alternative names for professions and social roles, as well as symbolic markers (e.g. asterisk, colon, Binnen-I) demonstrates a willingness to create a language that is sensitive to gender identities. The article concludes that contemporary linguistic changes in the German language reflect efforts to overcome linguistic asymmetry and promote the formation of a more equitable linguistic environment.*

Keywords: *gender, gender vocabulary, communication, the German language, methods of foreign language teaching.*

References

1. Andriichenko, Yu. V. (2020). Osoblyvosti vynyknennia hendernykh doslidzhen u linhvistytsi na suchasnomu etapi [Peculiarities of gender research in linguistics at the actual moment]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia*, 44, 92-95. <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2020.44.21> [in Ukrainian].
2. Vavreniuk, R. (2008). Henezys terminiv ta poniat «stat», «sex» i «hender» ta yikh spivvidnoshennia [The genesis of the terms and concepts 'gender', 'sex' and 'gender' and their correlation]. *Suchasni pedahohichni i osvritni systemy XXI stolittia. VI Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia (30–31 zhovtnia 2008) / In O. M. Barno (Ed.). Kirovohrad: Kirovohradskyi instytut rozvytku liudyny «Ukraina».* [in Ukrainian].
3. Haidaienko, O. O. (2016). Istorii ta mistse feminityvu v nimetskii ta ukrainskii movakh [History and place of the feminine form in German and Ukrainian languages]. *Alians nauk. Mizhnarodna naukovo-praktychna internet-konferentsiia.* <http://www.confcontact.com/2016-alyans-nauk/gaydaenko.htm> [in Ukrainian].
4. Garbar, A. I. (2021). Henderna linhvistyka: peredumovy stanovlennia i rozvytok [Gender linguistics: history and contemporary stage of development]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu (Serii: Filolohiia)*, 52(1). http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v52/part_1/8.pdf [in Ukrainian].
5. Shevchenko, L. O., Kobykova, Yu. V., Lamash, I. V., Forotyńska, O. V., Chepiga, L. P., & Shtrygol, D. V. (2015). *Hender u psykholohichnykh ta sotsiolohichnykh doslidzhenniakh* [Gender in psychological and sociological research]. Mizhnarodnyi blahodiinyi fond «SNID Fond Skhid-Zakhid». Kharkivskyi natsionalnyi universytet vnutrishnikh sprav. Kyiv. [in Ukrainian].
6. Hender [Gender] (n.d.). *Gendergid*. <https://gendergid.org.ua/osnovni-termyny/> [in Ukrainian].
7. Hender [Gender] (n.d.). *Velykyi tlumachnyi slovnyk (VTS) suchasnoi ukrainskoi movy.* <https://1531.slovaronline.com/30666-гендер> [in Ukrainian].
8. Hidens, E. (1999). *Sotsiolohiia* [Sociology]. Kyiv : Osnovy, 1999. [in Ukrainian].
9. *Konventsiiia Rady Yevropy pro zapobihannia nasyilstvu stosovno zhinok i domashnomu nasyilstvu ta borotbu iz tsymy yavyshchamy (Stambulska konventsiiia)* [Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (Istanbul Convention)] (2011). Stambul. <https://rm.coe.int/168046253e> [in Ukrainian].
10. Kosmeda, T. A., Karpenko, N. A., Osipova, T. F., Salionovych, L. M., & Khaliman, O. V. (2014). *Henderna linhvistyka v Ukraini: istoriia, teoretychni zasady, dyskursyva praktyka* [Linguistics in Ukraine: History, theoretical foundations, discursive practice]. In T. A. Kosmeda (Ed.). Kharkiv : KhNPU im. H. S. Skovorody; Drohobych : Kolo. <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/910a45f4-8ddd-4cea-bfa3-3c5e212e5aa5/content> [in Ukrainian].
11. Kurchenko, L. M. (2020). Nevidpovidnist hramatychnoi katehorii rodu i sotsialnoi katehorii henderu: pidkhody suchasnoi hermanistyky [The inconsistency of the grammatical category of gender and the social category of gender: Approaches in contemporary German studies]. *Stratehii mizhkulturnoi komunikatsii v movnii osviti suchasnykh universytetiv : materials of VI Mizhnar. nauk. konf. III Mizhnar. nauk. konhresu Society of Ambient Intelligence 2020, m. Kyiv (2–*

- 10.04.2020). DVNZ «Kyivskiy natsionalnyi ekonomichnyi universytet imeni Vadyma Hetmana». In I. A. Kolesnikova (Ed.). Kyiv : KNEU. 33–37. <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/33682> [in Ukrainian].
12. Lozytska, M., & Zubach, O. (2023). Gender asymmetry in German phraseology: Linguistic, cultural and psycholinguistic perspectives [Gender asymmetry in German phraseology: Linguistic, cultural and psycholinguistic perspectives.]. *East European Journal of Psycholinguistics*, 10(2), 73-90. <https://doi.org/10.29038/eejpl.2023.10.2.loz> [in Ukrainian].
13. Maslova, Yu. P. (2015). Osoblyvosti rozvytku hendernykh linhvistychnykh doslidzhen v Ukraini y zakordonom [Features of the development of gender linguistic studies in Ukraine and abroad]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Serii «Filolohichna»*, 57, 100-105. <https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/5536/> [in Ukrainian].
14. Petrova, K. O. (2021). *Osoblyvosti proiavu hendernykh vidminnostei u nimetskii movi* [Features of gender differences in the German language]. Kvalifikatsiina robota mahistra spetsialnosti 035 Filolohiia / nauk. kerivnyk V. F. Prokhorov. Zaporizhzhia : ZNU. [in Ukrainian].
15. Ponomarenko, T. O., & Vasylenko, V. A. (2024). Henderna komunikatsiia v epokhu hlobalizatsii [Gender communication in the era of globalisation.]. *Modern trends in the development of science and information technologies*. The 3rd International scientific and practical conference (September 17–20, 2024). Sofia, Bulgaria. International Science Group, 190-193. <https://books.google.com.ua/books?id=PrAIEQAAQBAJ&lpg=PA190&ots=1TBa86PtFk&lr&hl=uk&pg=PA189#v=onepage&q&f=false> [in Ukrainian].
16. Fedchenko, K. S., Yemelianenko, L. V., & Butova, V. O. (2024). *Praktychna hramatyka nimetskoj movy : posibnyk dlia zdobuvachiv vyshchoi osvity spetsialnosti 014 Serednia osvita (Anhliiska mova ta zarubizhna literatura)* [Practical German grammar: A handbook for higher education students majoring in secondary education (English language and foreign literature)]. Hlukhiv. <http://46.201.250.252/handle/123456789/2832> [in Ukrainian].
17. Tykhonovska, H. S. (2012). Vyznachennia poniattia "hender" ta henderni doslidzhennia u suchasni linhvistytsii [Definition of the concept of 'gender' and gender studies in modern linguistics.]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka*, 66, 231-234. <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/9351> [in Ukrainian].
18. *Ukrainska terminolohiia hendernoi linhvistyky* [Ukrainian terminology of gender linguistics]. (2018). Vseukrainskyi konkurs studentskykh naukovykh robot z haluzei znan i spetsialnostei u 2018/2019 navchalnomu rotsi. Haluz znan: «Ukrainska mova, literatura (z metodykoju yikh vykladannia)». <https://ff.udpu.edu.ua/wp-content/uploads/Термінологія-1.pdf> [in Ukrainian].
19. Fomina, H., & Bodnarchuk, T. (2019). Doslidzhennia problem henderu u suchasni linhvistytsii [Research on gender issues in modern linguistics.]. *Science progress in European countries: new concepts and modern solutions*. The 5th International Scientific Conference. (February 28, 2019). Stuttgart, Germany, 214-222. [in Ukrainian].
20. Tsisar, A. (2013). Zasoby nominatsii subiekta vyboru profesii v nimetskii movi [Means of naming the subject of career choice in the German language.]. *Naukovyi visnyk Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky (Filolohichni nauky. Movoznavstvo)*, 17, 118-122. [in Ukrainian].
21. Chuieshkova, O. (2016). Stanovlennia terminosystemy hendernoi linhvistyky [Formation of the terminology system of gender linguistics.]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika» (Serii «Problemy ukrainskoj terminolohii»)*, 842, 161-164. <https://science.lpnu.ua/uk/terminologiya/vsi-vypusky/visnyk-no-842-2016/stanovlennya-terminosystemy-gendernoyi-lingvistyky> [in Ukrainian].
22. Chuieshkova, O. (2018). Terminolohiia hendernoi linhvistyky yak systema [Terminology of gender linguistics as a system.]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika» (Serii «Problemy ukrainskoj terminolohii»)*, 890, 81–84. <https://science.lpnu.ua/uk/terminologiya/vsi-vypusky/visnyk-no-890-2018/terminologiya-gendernoyi-lingvistyky-yak-systema> [in Ukrainian].
23. Auer, P., & Siegel, V. (2021). Grammatical Gender in the German Multiethnolect. *Journal of Germanic Linguistics*. Cambridge University Press, 33(1), 5-29. <https://doi.org/10.1017/S1470542720000082> [in English].
24. Baker, P., Gabrielatos, C., Khosravi-Nik, M., Krzyzanowski, M., McEnery, T., & Wodak, R. (2008). A useful methodological synergy? Combining critical discourse analysis and corpus linguistics to examine discourses of refugees and asylum seekers in the UK press. *Discourse & Society*, 19(3), 273-306. <https://doi.org/10.1177/09579265080888962> [in English].
25. Baker, P. (2006). *Using Corpora in Discourse Analysis*. Continuum. [in English].
26. Baxter, J. (2003). *Positioning Gender in Discourse: A Feminist Methodology*. Palgrave Macmillan. [in English].
27. Baxter, J. (2008). Post-structuralist analysis of classroom discourse. *Encyclopaedia of Language and Education: Discourse and Education*, 3, 69-80. New York: Springer. https://doi.org/10.1007/978-0-387-30424-3_62 [in English].
28. Butler, J. (2024). Gender theorist Judith Butler: What are they frightened of exactly? *Financial Times*. <https://www.ft.com/content/cfe35ca1-9dbd-4a83-a3a9-372967ab5fac> [in English].
29. Feminist Linguistics and Gender Neutral Language in Germany. FrauenMediaTurm – Feminist Archive and Library (n.d.). <https://en.frauenmediaturm.de/feminism-germany-second-wave/gender-neutral-german/> [in English].
30. Mautner, G. (2007). Mining Large Corpora for Social Meanings. *Discourse & Society*, 18(2), 145-164. [in English].
31. Motschenbacher, H. (2010). *Language, gender and sexual identity: Poststructuralist perspectives*. John Benjamins. [in English].
32. Seyboth, M., & Domahs, F. (2023). Why do he and she disagree: The role of binary morphological features in grammatical gender agreement in German. *Journal of Psycholinguistic Research*, 52, 923-955. <https://doi.org/10.1007/s10936-022-09926-z> [in English].
33. Wodak, R. (1997). *Gender and Discourse* SAGE Publications. <https://doi.org/10.4135/9781446250204.n1> [in English].

